

Sodobni slovenski potopis

Jakob J. Kenda Apalaška pot

Foto: Jož Suhadolnik

Potopisni roman Apalaška pot: 3500 kilometrov hribov in Amerike je nastal, potem ko je Jakob J. Kenda to pot prehodil v značilnem slogu ameriških thru-hikerjev: ti se nanjo podajo z gore Springer v zvezni državi Georgia in jo v celoti opravijo v času ene pohodniške sezone. Kot večina thru-hikerjev si je na poti našel 'pohodniško družino'. Dobršen del Apalaške poti so mu tako delali družbo trije planinci: Marnie je bila thru-hiker, Bullet in Kevlar pa sta nameravala prehoditi le daljši del poti. Tako kot drugi člani njegove 'družine' je imel skladno z ameriško navado tudi Kenda posebno pohodniško ime: Shoolo.

Em

Seveda bi si lahko mislil, da me bo v Damascusu pričakala spet nekoliko drugačna pohodniška družina, saj sta bila Kevlar in Marnie od Kincore naprej lep čas sama. A sprememba je bila neverjetna. Nič več si nista šla na živce, ravno nasprotno, kadar sta bila skupaj, sta bila izrecno dobre volje.

Najbolj zabavno ju je bilo gledati, ko je Kevlarju izbrana juvelirka na telefon poslala predloge prstana za Lauro. Seveda je bila Marnie prva, na katero se je obrnil po pomoč in seveda mu je bila pripravljena svetovati.

Potopisni roman *Apalaška pot: 3500 kilometrov hribov in Amerike* boste lahko v knjižni izdaji brali oktobra. Več na www.apalaska.si.

Toda zaročni prstani, za katere sem bil prepričan, da imajo veliko težo samo v žajfnicah in nikakor v resničnem ameriškem življenju, so se pri tem izkazali za še eno njihovih skupnih svetinj. O tistih štirih predlogih zlatih obročkov sta razpravljala cele ure! In Marnie je dobesedno predla, ko je Kevlar po njenem pametno razmišljal o pravi velikosti diamanta. Bilo je ko pri Zlatolaski – ta je prevelik, ta je premajhen, ta je ravno pravšnji. Slednji, mimogrede, je bil vreden celo premoženje.

Še bolj presenetljivo je bilo, da sta se v moji odsotnosti začela pogovarjati tudi o stvareh, ki sta se jim prej izogibala. Zadeva je zanju celo postala nekakšen šport, eden drugemu sta v najbolj nepričakovanem trenutku servirala kakšno sočno posledico, ki jo je imelo njuno prepričanje v vsakodnevem življenju. Konkretnih primerov za to ne bi dajal: kakšno rešitev na primer predlaga Kevlarjeva cerkev za konflikt med svetostjo življenja in zelenim številom družinskih članov, se vsaj meni zdi zelo zasebna stvar. Onadva takšnih zadržkov nista imela. Prav tekmovala sta, kdo bo koga bolj pretresel, in spraševal sem se, kam bo to pripeljalo.

Pri odhodu iz Damascusa sta bila oba prav pobalinske volje in tako smo pot nadaljevali na način, ki je bil skladen s takšnim razpoloženjem: malo smo goljufali. V dobesednem in prenesenem smislu nas je na stranpot pravzaprav usmeril Mad Mac: “Če se radi mučite, kar sledite belim, sadišnički pankrti so traso severno od Damascusa nalašč speljali po grebenu, na katerem je nekaj svinjskih vzponov! Ves čas vzporedno z njim pa se lepo počasi vzpenja Virginia Creeper Trail. Če imate kaj pameti, boste šli po njem.”

Virginia Creeper je peterolistna vinika, plezalka, ki ima jeseni lepo škrlatno listje. Pot so tako poimenovali tudi v počastitev te rastline, saj je značilna za te kraje. A predvsem je ime ustrezno, ker njena trasa močno spominja nanjo. Po njej je namreč nekdej potekala gozdarska železnica, zato se v mnogih nežnih zavojih počasi vzpenja proti prelazu, ki ga po več strmih vzponih in spustih prečka tudi vzporedna Apalaška pot.

Ko smo hodili po Poti peterolistne vinike, sem se šele zavedel, da se gremo čisto pravi *blue-blazing*, da sledimo modrim. To namreč ne pomeni, da greš po kakšni stranski stezi, označeni z modrimi markacijami, temveč da se odločiš za alternativno pot. S tem morda prihraniš kakšen kilometer ali kakšen vzpon, a to nikakor ni nujno, alternativa je lahko tudi daljša. Po njej greš preprosto zato, ker si prepričan, da je boljša. In ta je prav gotovo bila boljša, bila je resnično sladka. Ni ti bilo treba neprestano paziti na korenine in kamenje, šla je mimo samotnih kmetij in malih vasic, po kolikor toliko odprtem terenu. Zaradi vsega tega mi je tudi dala misliti.

Apalaška pot je očitno kdaj speljana tako, da bi bila lahko tudi bolje, ker ima ameriška tradicija divjinske poti morda kakšen podoben problem kot ameriško okoljevarstvo.

Toda v kakšne težje teme se takrat nisem imel namena spuščati. Bilo je preveč prijetno in komaj smo opazili, kdaj smo se spet znašli v gozdu, kdaj smo prespali in kdaj smo se znašli sredi Grayson Highlandsa in ponijev. Slednje vsekakor opaziš in sploh Marnie se je čisto raznežila že nad prvim mladičkom. Prizor je bil prav ganljiv. Ko je počenila k njemu, je mali najprej plašno okleval. Potem pa ga je njegova mama z gobčkom nežno porinila naravnost Marnie v naročje in dobesedno zlila sta se v objem. Komu se ne bi orosilo oko!

Vsem očitno ne. Kevlarju, na primer, nikakor. Zavedel sem se, da me kar strogo opazuje in z dlanjo sem si otrl lica ter se mu radovedno posvetil. Bolj od bukoličnega prizora se mu je zdelo zanimivo, kako ga opazujem jaz. V bistvu se je ravno v zvezi s tem hotel z mano pogovoriti na štiri oči. Prav, pokimam. No?

Ozrl se je k Marnie, ki je imela okoli sebe že celo družino ponijev in je bila z njimi polno zaposlena. Potegnil me je še nekoliko bolj stran.

“Poslušaj, Shoolo, še nikdar v življenju nisem bil tako dolgo s tako izjemnimi ljudmi.”

“Em. Mislim, hvala, Kevlar, no, ampak to sva že imela. Manj ob večerih tiči v šotoru, več se druží ...”

Ne. Ve, kaj govori in nič naj mi ne bo nerodno. Izjemna sva, oba z Marnie. Zato sva si tako blizu in zato ga skrbi in zato mora govoriti glede nečesa najprej z mano.

Torej. Se spomnim tistega, kako njegov oče, Top Gun, strelja mimo? Ne, ni mi zameril, tista pripomba je bila v bistvu zelo zabavna. Ampak ... res je čas, da ga do konca pomiri. Da pomiri oba z mamo. In sploh, potem ko bo šel v Turčijo, zanju ne bo imel več časa, toliko bo opravkov. In potem se bo poročil in imel bo svojo družino in vse bo drugače. Zdaj je torej trenutek, da bi bil še zadnjič s starši, kot je bil včasih. Zato je mamo in očeta že vprašal, ali bi zadnji kos njegove poti, tristo kilometrov od Mariona do Dalevilla, prehodila z njim. Rekla sta, da z veseljem. Ampak šli bodo bolj počasi ... V bistvu bi bil rad sam z njima ... Zato jima je rekel: super, samo najprej mora o tem govoriti z mano in z Marnie.

“Jasno, Kevlar! Naj prideta!” nisem prav nič pomišljal. “Prava družina ima prednost, zmeraj!”

Lepo, hvala ... Ampak iskreno povedano je vedel, da bom to rekel. Bolj me sprašuje, ali ga z Marnie potrebujeva? Bi bilo boljše, da gre z nama vsaj

do Dalevilla? Tudi do Harpers Ferryja bo šel, če bi rad. Samo rečem naj, pa bo šel.

“Em ... zakaj?”

Moj Bog, mi mora narisati, ali kaj? Uf, včasih sem pa res trd!

“Izjemen ali trd?” sem se zasmel. “Ali izjemno trd?”

Zmajal je z glavo. Ozrl se je k Marnie. Prav nič naju ni pogrešala: vsa nasmejana je ravno nekaj razlagala enemu od ponijev. Kevlar se je spet obrnil k meni.

“Glej,” je iskal pravih besed, “do zdaj smo hodili skupaj kot pohodniška družina, kot skupina. Potem je šel Bullet domov, zdaj grem jaz hodit s starši ... vidva pa ... kaj? Gresta naprej kot par?”

Em.

“Ja. Zato sem hotel najprej govoriti s tabo. Konec koncev si poročen in ... Ne vem, ali si slišal, kar je rekla Marnie tam pred Kincoro? Pa ne razumi me narobe, v to se nočem vtikati. Hotel sem reči samo: če me potrebujeta, grem zraven do kamor bosta hotela.”

Počehljaj sem se po bradi.

“Glej,” sem rekel nazadnje, “ti kar povej staršem, da naj pridejo, tu ni debate. Imaš mobilno povezavo? No, daj, poglej. Jaz se grem tačas pomenit z Marnie.”

Jaz za ponije nisem bil pravi. Ko sem se približal Marnie in njeni mali čredi, so se razbežali, eden se je postavil v pozo upora.

“Hej, prestrašil si jih!” se je namrščeno zasukala k meni.

Opravičil sem se, pokleknil k njej, ji poročal: Kevlar me je prosil, ali bi lahko zadnji del svoje poti prehodil s starši. Njen obraz se je pri tem zmedel, pogled ji je šinil k njemu.

“A mene pa ne bo prosil, ali naju lahko pusti kar sama ...” je negotovo vprašala.

Pojasnil sem ji Kevlarjeve skrbi.

“O,” je rekla.

“Ja,” sem prikimal. “Po mojem bi bil čas, da se pomeniva ... o naju.”

“Res?” je še naprej gledala proti Kevlarju.

Zavzdihnil sem.

“Ja, res. Gotovo se spomniš, kako si takrat pred Kincoro rekla, da bi šla z mano prav kamor koli. Kaj si mislila s tem?”

Nenadoma je imela toliko dela z vezalkami.

“Okej,” sem rekel, preden bi postalo mučno. “Bom jaz začel in se bom pač osmešil, če bom govoril neumnosti, prav?”

Še naprej se je posvečala vezalkam, zraven je napol skomignila, napol pokimala.

“Z Matejo sva se spoznala na fakulteti in že prvi dan v prvem letniku sva si skočila v lase. Potem sva si bila kakšnih deset let vse mogoče. Ampak očitno sva to potrebovala. Kajti ko sva se pri skoraj tridesetih spet zaljubila, je bilo vse ... na pravem mestu. Seveda sva si tudi teh zadnjih petnajst let kdaj skočila v lase, konec koncev sva oba zelo, em, ognjevitata. Ampak vseeno je bilo, odkar sva poročena, vse zmeraj na natanko pravem mestu. Dostikrat bolj po Matejini zaslugi kot po moji, seveda. Glede marsičesa je bila več kot super že kot študentka, tista nova Mateja, s katero sem se potem poročil, pa je res tako neverjeten človek ... Oh, to težko razložim, raje dam enostavno primer.”

Povedal sem ji, koliko prostora mi je dala Mateja, da sem lahko šel na to pot, povedal sem ji tisto Calvinovo. Marnie je pri tem pogled končno dvignila k meni.

“Vau!” je rekla. “Kakšna ženska!”

“Ja,” sem prikimal, “saj! Pa ne razumi me narobe. Če ne bi bilo vse na svojem mestu, če bi bila z Matejo nesrečna in bi bila zaradi tega nesrečna tudi otroka, če bi bil ravno zato na tej poti ... bi tudi jaz šel s tabo kamor koli.”

“Kaj ... Res?”

“Seveda, Marnie! Tako krasnega dekleta ne srečaš vsak dan. Če imaš srečo, ga srečaš enkrat v življenju, in samo če imaš tako blazno srečo kot jaz, v življenju srečaš dve tako krasni dekleti!”

Zdaj sva morala nemudoma razčistiti, kaj je na njej tako krasnega, to ji je bilo treba nadrobno razložiti! Zasmel sem se. Prav. Bom poskusil.

“Recimo takole: hodiš brez problema, vse v zvezi s potjo ti je jasno, nič ti ni pretežko. Ob tebi tudi nikoli ni dolgčas. Bistra si in neverjetno načitana in zanimajo te prav take fine, piflarske zadeve, ki zanimajo mene. In malo si fantovska, malo pobalinska, ja, glej, pozna se ti, da si rasla precej po svoje, ko kakšen divji poni. Samo še bolj si mi všeč, ker znaš biti kljub temu nežna in premišljena.”

Kar gledala me je. “Shoolo,” je rekla potem. “Zdaj pa sploh ne vem, kaj naj rečem.”

“Da bova šla skupaj naprej? Ker bi bilo tudi tebi žal, če bi šla naprej brez takega res prima in super človeka?”

Nasmehnila se je.

“Res prima in super si prav gotovo,” je prikimala, “in zelo sem vesela, da imaš o meni tako lepo mnenje. Mislim ... kaj takega! Ampak, a sem lahko čisto odkrita?”

“Prosim.”

“To sem povedala že Kevlarju, ko se je spravił name zaradi tistega pred Kincoro. Ne vem, zakaj sem tisto rekla. Ker ne vem, kaj zares ... čutim do tebe. Saj sem ti povedala, da se iščem, no. In ta pot je kriva, brala sem o tem, da ljudi na njej takole zanaša! Nekdo je napisal, da se zaljubiš v vsako ververico, ki priskaklja mimo. In jaz sem se, kot kakšna trapasta najstnica, pač ... zatreskala. Razumeš?”

“Zdi se ti, da nisi zares zaljubljena vame, ampak te zaradi poti pač malo meče?”

“Ja, to. Oprosti.”

“Zakaj le? To je vendar idealno. Iskreno se, em, občudujeva, ampak v bistvu bi pri tem rada tudi ostala. Velika prijateljca.”

Vodnjak spomina

Kevlar je bil uvideven. Ko sem stopil k Marnie, je krenil dalje in naju pustil sama.

Zdaj sva pohitela za njim in ga kmalu zagledala pred sabo. Marnie je takrat stekla k njemu, objela ga je, potem sta lep kos poti šla naprej pod roko. Jaz sem ostal nekoliko bolj zadaj, da se pogovorita. Čez čas, ko si je obrisala solze, sem se jima pridružil, stopil ob drugi Kevlarjev bok.

Prekmalu smo stali pred hotelom v Marionu, v katerem se je nastanil Kevlar, da bi v njem pričakal starše.

Lepo je bilo hoditi s tabo, Kevlar! – Enako! – Si rekel, da boš v Istanbulu že petnajstega? Bom držal pesti! – Če bo šlo vse po sreči, dobita vabilo na poroko. Marnie, če ne boš prišla, bom užaljen! – Pozdravi očeta in mamo. Povej jima, da še ateistka pravi, da imata super fanta! – Pozdravil ju bom, ostalo jima boš povedala kar sama, ko se boste videli, prav? Hej, Shoolo, ti pa ne glej tako nesrečno, Istanbul je čisto blizu Slovenije. Če naju z Lauro ne boste prišli pogledat, se bova midva kaj oglasila pri vas, prav?

Ko sem se v Damascusu pohvalil, da sem tisti dan prehodil 50 kilometrov, je Kevlar samo zmajal z glavo. Marnie pa mi je bila kar nekoliko nevoščljiva. Komaj smo se dobro poslovili in sva štopala proti brezimnemu prelazu nad Marionom, me je tako vprašala, ali nimam občutka, da sva se ob Kevlarju vsaj nekoliko držala nazaj? S tem sem se moral strinjati, a mi je bilo potem žal, da sem se. Vsa navdušena je nato namreč predlagala, da bi naslednji del poti, do Dalevilla, poskusila prehoditi v osmih dneh. To bi

vendar pomenilo skoraj 40 kilometrov horizontale in okoli 1700 metrov vertikale na dan. S 15 kilogrami na ramenih, ko bo nahrbtnik poln hrane, z 10, ko bova pospravila še zadnje drobtine zalog? Dvomil sem, da bo šlo, a sem vseeno privolil ... Prav, poskusiva.

Na moje veliko presenečenje se je izkazalo, da sva se ob Kevlarju očitno držala nazaj precej bolj, kot sem mislil. Zadnje tedne se mi je zdelo, da izrabljam malo manj kot štiri petine moči, malenkost manj torej od tistega, kar lahko, če greš težko oprtan na tako dolge razdalje. Ampak ugotovil sem, da sem bil le na kakšnih dveh tretjinah moči, toliko sem pridobil kondicije. Nič čudnega, da sem zadnji dan pred Damascusom z lahkoto prehodil toliko, za tisto ni bil zaslužen samo prijazen teren Virginijske avtoceste!

Tako sva nekaj dni napravila celo več kot 40 kilometrov. Res, kaj dosti nisva varčevala z močmi, najin korak je bil nepopustljivo hiter in ure tistih dni neusmiljeno dolge. Toda osmega dne zvečer sva bila prav res v Dalevillu in sodeč po še kar natančnem GPS-sledilcu na mojem telefonu sva od Mariona prehodila 314,6 kilometra ter napravila skupno 14.107 metrov vzpona.

Pri tem nama je gotovo pomagal letni čas, kajti prihajali so najdaljši dnevi. A še pomembnejše je bilo, da sva imela izvrstno vreme. Padalo je komaj kdaj. Na redkih čistinah si začutil, da se je začelo že prav poletno greti, vendar je bilo pod gostim listjem v gozdu še vedno hladno. Idealno za hojo, torej. In pomagala nama je tudi pot sama. Na tem delu je malo takšnega, da bi se bilo vredno ustavljati. Rado se recimo promovira tisti kamniti štrcelj, Zmajev zob, na katerega naj bi bilo obvezno zlesti. Kot nekaj posebnega se omenja tudi najdebelejši hrast na vsej poti. A od vseh teh raznih 'izstopajočih točk' na tem odseku sva se z Marnie ustavila samo na slavnih razglednih ploščadih na McAfee Knobu. Deloma zato, ker je bil razgled res lep, deloma zato, ker sva bila dobre volje in sestradana.

Ni čudno, da na tem koncu ni kaj dosti videti in so vse 'izstopajoče točke' bolj del promocijske kampanje, ki naj bi prikrila dejstvo, da je del Apalaške poti rahlo brezzvezen. Ne le da se pot po Graysonu spusti in vse do Harpers Ferryja ne gre več kaj dosti nad tisoč nadmorske višine. Obenem je na odseku od Mariona do Dalevilla speljana po koncih, s katerih ni daleč do gosto naseljenih območij z industrijskimi farmami in podobno nesnago. To se pozna tudi na kvaliteti potokov. Več kot na katerem koli odseku prej ali pozneje je takih, iz katerih ti je odsvetovano piti, pa čeprav bi vodo filtriral in še prekuhal.

Veliko bolj kot okolica me je tako na tem delu zaposlovalo, kaj se dogaja z Marnie. Proti koncu me je že malo skrbelo zanjo, a sprva se mi je stvar

zdelo zabavna. Vse več se je imela pomeniti sama s sabo. Če je hodila pred mano, sem včasih ujel kakšen čisto deklinski glasek, opazil, kako z roko napravi kakšno gesto. Bilo je, kot bi zdaj nekomu nekaj razlagala, zdaj nekoga prepričevala, zdaj zavrnila. Ko je hodila za mano in takole čebljala, si enkrat nisem mogel kaj. Zasukal sem se in si jo ogledal: široko razprte oči, v njih nekoliko začuden, bežno zamaknjen pogled, bila je ko 15 let mlajši otrok. Trenutek ali dva je trajalo, da se je zavedla, da jo gledam. Še zmeraj na pol odsotno se je zazrla vame, pomignila, naj grem naprej, rekla: “Šu, šu, šu!”

Za mano je sicer hodila vedno redkeje in bilo je, kot da je okrepljeni tempo sploh ni utrudil. Prej je bila ona tista, ki je bila kakšen večer prav izmučena, zdaj ni bilo dvoma, da pot bolj zdeluje mene. Potrebovala je tudi vse manj spanja in ob večerih je postajala vedno bolj živahna, rekel bi evforična, če ne bi bila tolikšni energiji navkljub ljubezniva. Ko sva si zvečer našla tabor, je sama zbrala kamenje za kurišče, sama je tudi nabirala dračje in skoraj vedno je ona hodila po vodo k bolj ali manj oddaljenim studencem.

Imela je tudi vedno večjo potrebo po tem, da mi pripoveduje o sebi. Pri tem je bila zelo odkrita in čustvena: vesela ali žalostna, včasih jo je bilo nekoliko sram, včasih je bila vsa ponosna. Resda mi je laskalo, da mi tako iskreno pripoveduje o stvareh, ki so bile dostikrat zelo osebne, da se hoče o njih pogovarjati prav z mano, da jo zanima moje mnenje. A zaradi tega sem bil še bolj izmozgan. Ko mi je nekega večera pravila o mamini odvisnosti, sem nazadnje posegel po edinem orožju, zaradi katerega sem upal vsaj nekoliko prej zlesti v šotor. Iz nahrbtnika sem privlekel pollitrsko plastenko, ki mi jo je v slovo stisnil v roke Mad Mac.

“Hej, Marnie, zdaj mi je jasno, zakaj si tako nastrojena proti mamilom in alkoholu. Ampak tole ne šteje, ta je od Mad Maca. Bi poskusila?”

“No, prav. Ampak samo požirek.”

“O, prosim, spij dva,” sem zaječal. “Mogoče ti bo pomagalo, da se umiriš in boš lažje zaspala. Zadnje čase ne spiš prav dosti, si opazila?”

Malo je pomislila.

“Ti preseda, ko toliko govorim o sebi?” je nato vprašala.

“Oh, Marnie, no,” sem rekel. “Veš, da mi ne.”

Spet je na kratko pomislila, napravila še en požirek, se zazrla vame.

“Se ti lahko oddolžim in ti danes ne govorim več o sebi, ampak ti povem kakšno rovtarsko zgodbo?” je vprašala in se že spomnila: “O, o! Poznam eno super o zadnjih dvanajstih čerokijskih poglavarjih v Apalačih!”

“O Indijancih? Čisto pravo rovtarsko zgodbo?” To me je še kako zanimalo.

“No, ni čisto prava. Z babico sva jo malo priredili, najprej ona, potem še jaz. Ampak samo glede vsebine, sicer je lepo v tistem našem starem jeziku, v katerem vedno pripovedujemo te zgodbe.”

“Vau, potem jo sploh moram slišati! Daj, povej jo!”

Iz platenke je napravila še en požirek in se zbrala. Na ogenj je vrgla kos razlomljene veje, da se je močno zaiskrilo.

“Globok, globok je vodnjak spomina! Sedem milijonov let globoko sega, vse do prvega, do spomina na izgon iz raja. In plitev, plitev je spomin te dežele, v katero smo prišli pred komaj štirinajst tisoč leti. Pozabili smo, kaj smo storili, ko smo prišli, a nekateri spet vedo! Kje so orjaški ameriški lenivci, mogočnejši od afriškega slona? Kje so glodalci, veliki kakor medvedje? Od štirih ducatov velikih sesalcev smo jih takoj po svojem prihodu na ta kontinent iztrebili tri ducate! In zakaj?”

S tem zagnanim uvodom me je tako ali tako osupnila, zdaj pa je očitno še pričakovala moje sodelovanje – vprašanje ni bilo retorično. A takrat sem se spomnil pogovora prejšnjega večera, ko sva govorila tudi o Hararijevem *Sapiensu*.

“Ker smo se komaj nedavno tega in tako bliskovito povzpeli na sam vrh prehranjevalne verige?” sem previdno odgovoril, ko je živahno pokimala, pa sem nadaljeval: “Ker se druga živa bitja niso mogla prilagoditi na naš bliskoviti vzpon, mi pa se tudi ne znamo? Kakor okrutni diktator smo, ki se je nenadoma iz blata povzpел na oblast.”

“Tako je govoril modri mož iz daljnega kraja!” je mehko plosknila. “Naše nenadno gospostvo nas navdaja z negotovostjo in strahovi, zato smo resnično okrutni in nevarni. Od tod morija ob našem prihodu v te kraje in takole je bilo ob njenem koncu.

Bilo je prav v teh težko prehodnih, lepih gorah, kajti ravno sem se je skrilo poslednjih ducat velikih duhov velikih živali. A sčasoma so prišla prva človeška plemena tudi v te gozdove. Bilo jih je ducat in ducat njihovih poglavarjev je bilo drznih in silnih, kajti to so bili Čerokiji. In dejali so: ‘Kdo so ti, ki se še vedno skrivajo v teh gozdovih in globokih rečnih dolinah sredi njih, kdo so ti, ki jim pravijo poslednji ducat velikih duhov velikih živali? So res tako veliki, da so kakor oblak na luči našega gospostva? Poženimo se v lov nanje, mi, silni in drzni, da nikdar več ne bo dvoma o tem, kdo je v teh krajih vladar.’

Tako je bilo. Dolgo je trajal lov, mnogo je bilo žrtev na eni in drugi strani. Kajti silni in drzni so bili lovci in veliki in obupani so bili poslednji veliki duhovi. A nazadnje so bili segnani v krog sredi velike goljave vrh velike kope in v soju stoterih bakel, ki so jo obdajale, se je krvavo svetila. Tedaj

je izmed ducata velikih izstopil orjaški lenivec, kajti ta je bil izmed vseh najmodrejši, in nagovoril je vodjo dvanajstih čerokijskih poglavarjev:

“Nocoj nas torej tu potolčete do zadnjega. Bodi tako! A povem vam kletev, ki bo šla pri tem iz naših ust: na tej čistini ne bo rasla več nobena živa stvar, le krvav mah z vonjem gorjupega pelina, strupen huje kakor octovec. Na robu čistine pa bo venomer raslo dvanajst mladik sasafrasa, tisočletja dolgo, kot boste tisočletja dolgo vi ginevali v pustinji, ki ste si jo sami napravili tod! Ko pa se preostalo, kar niste pobili, vendar uravnovesi, ko se iz svojih muk naučite sobivati, ko ti sasafrasi vendar zrastejo v zrela drevesa ... Takrat bo na njih visel ducat tvojih poslednjih potomcev v teh krajih, silni in drzni glavar!

Kajti prišli ste od vzhoda, rdečeokoži, in si s silo podredili to deželo. Na svetu pa se vse vrtilo in se vrača. Vaši bratje bledokoži bodo prišli z zahoda. Pripluli bodo pod čudnimi, belimi oblaki, ki bodo gnali njihova čudna, votla drevesa in s silo si bodo podredili vas!”

“Uf!” sem rekel.

“Prav res: uf!” je pokimala. “Kajti bilo je še huje, kakor je govoril veliki duh zadnjega velikega. Ko ni bilo več ne njih, ne mnogih drugih, ki smo vse iztrebili, so se razmerja vsega živega do konca podrla in nastopila je dolga tema. Tisoče let je trajal mračni vek na tem kontinentu. In spričo pomanjkanja, ki smo ga sami zagrešili, smo bili primorani bodisi izumreti bodisi se naučiti sobivati s tistim, kar nam je ostalo.

In kako velika je bila sreča po tisoč in tisoč letih, v letu tisoč šeststo sedmem, kakor jih štejemo danes! Čerokiji so se naučiti sobivati s tistim, kar jim je ostalo, življenju so postali kakor njegovi vrtnarji! Znali so požigati podrast tako, da ni bilo zavetja zalegi, pospešili so z ognjem razkroj na gozdnih tleh, da je vse raslo bolje in hitreje. In kakšno izobilje je bilo v teh gozdovih tudi mimo zaklada lesa! Čerokiji so poskrbeli, da se je razraslo tisto drevje, ki je bilo koristno drugemu živemu. Tako hrast in hikori, od katerih plodov se je namnožila zadovoljno sita divjad, a še bolj ameriški kostanj. Kar četrtnina vsega lesa je bila v teh veličastnih drevesih, saj so tako živali kot ljudje cenili njihove mnogotere, okusne in hranilne plodove.

Ko so prišli sem prvi bledokoži, so o teh gozdovih poročali: ni je take katedrale, niti v Ahenu niti v Kolmarajnu, niti francoskih in angleških kraljev ne kronajo pod tako izjemnimi svodi. Širijo se v neskončnost, podpirajo jih živi stebri pradavnih dreves, kakor preišljeno razporejeni, in svetloba pada na listnata tla kot skozi najlepše vitraje.”

“Pa ti si res čisto zaljubljena v gozd.”

Nasmehnila se mi je. Potem je napravila še en požirek iz plastenke in nadaljevala.

“Bilo je v letu tisoč šeststo sedmem, bilo je, ko so ljudje na vzhodu te celine imeli najboljšo možno osnovo za srečo. Kajti presegli so edino, kar morajo za to v sebi preseči ljudje. Negotovost in strahove, porojene iz nenadnega vzpona na oblast.

Že pred tem letom so k obalam prek preširnega morja nekajkrat prišli bledokoži. Pod čudnimi, belimi oblaki, kot je bilo napovedano, in ti oblaki so gnali njihova čudna, votla drevesa. Mnogo starih vračev, ki so pomnili kletev poslednjih velikih duhov velikih živali, si je ob njihovih poprejšnjih prihodih oddahnilo: bledokoži s svojimi drevesi niso imeli kje pristati, tako številen je postal rdečkoži rod. In bledokoži so bili slabe rasti, šibki, kužne kože in tudi ne najbolj bistri. Kdo bi se jih bal, koga bi si takšni lahko podjarmili?

A bledokoži so s sabo prinesli bolezn, ki jih rdečkoži rod ni poznal in so bile zato zanj pogubne. Le nekaj stikov z bledokožimi je bilo potrebnih, da sta v mnogih vaseh od stotih ostala živa le dva, vse je mrtvo ležalo vsevprek. Tako so se bledokoži v letu tisoč šeststo sedmem imeli kje izkrcati. Vzhodne obalne ravnice so bile kmalu njihova last, nato širjave prerij na drugi strani teh hribov, zlagoma tudi ti gozdovi. Samo na jugu teh lepih gora, v najbolj širnih gozdnih prostranstvih, so bili še rdečkoži, Čerokiji ...”

Bilo je, kot bi se vse v njej nenadoma ustavilo, pogled ji je osteklenel. Ne prvič. Zvečer je bilo z njo dostikrat, kot bi imela v sebi nekakšno stikalo. Vse do poznih ur je bila na polnih obratih, potem pa je nenadoma takole ugasnila.

Nekaj trenutkov je še negibno zrla v prazno. Potem je zajela sapo, globoko, počasi in nadaljevala pripoved, kot da ta sploh ne bi zastala. A nadaljevala jo je čisto po tihem, skoraj odsotno.

“Bilo je dvesto let po prvi stalni naselitvi bledokožih in Čerokije je do takrat že izučilo, kako je s prišleki: pred kratkim so se povzpeli na vrh človeške verige, mučita jih negotovost in strah in so zato resnično nevarni in okrutni. Zatorej so bledokože raje ubogali, ko so jim v začetku tisoč osemstotih ukazali, naj se preselijo v neko puščo na zahodu. Raje so ubogali, čeprav so morali zapustiti svoje domove, svoj ljubljene gozd in svoje ljubljene gore. Raje, čeprav je bilo do tiste pušče na tisoče kilometrov in naj bi oni to dolgo pot opravili peš, s svojimi ostarelimi vred, z otroki in še nerojenimi. Raje, čeprav so vedeli, da takšnega napora marsikdo ne bo zmogel. Na poti jih je ostala tretjina: to je bila Pot solza.

In tudi iz ogorčenja nad toliko gorja so se vendar našli junaki, ki so se uprli bledokožim: dvanajst poslednjih poglavarjev iz tistih krajev je reklo: ‘Ne!’ A brž so bledokoži šli nadnje, da bi pokazali svoje gospodstvo tudi

v poslednjih širjavah vzhodnih gozdov. Gnali so jih čez drn in strn, dokler jih nazadnje niso vseh segnali skupaj. To se je zgodilo prav na tisti čistini vršaca, kjer ni raslo nič od davnih dni, kjer je vel vonj gorjupega pelina. Tam so dejali: 'Glej, kakor narejeno za to! Dvanajst krepkih sasafrasov, da redko vidiš takšne, tako primernih za dvanajst vrvi in zank!'"

Obmolnila je, zazrta v šibko žarenje žerjavice.

"In tako je bilo, kajti na svetu se vse vrti in vrača?" sem vprašal.

Pokimala je, ne da bi dvignila pogled.

"Hvala, Marnie. Zelo lepa zgodba. Ampak čisto si izčrpana, pridi, si greva umit zobe."

Spet je pokimala, šla je za mano.

V balonu¹

V Daleville sva skoraj pritekla in občutek je bil fantastičen: nikdar si nisem mislil, da bi lahko v tako kratkem času prehodil tolikšno razdaljo. Jasno, Stringbean, ki je ravno tega leta postavil nov hitrostni rekord, je na dan pospravil skoraj še enkrat toliko poti kot midva. Ampak, hej, tudi midva sva na dan prehodila še enkrat toliko kilometrov kot povprečni *thru-hiker*!

Kar prav je bilo, da sva tako pognala, sem si rekel. Nekaj veselja nad svojo močjo dobro dene, Marnie pa je to sploh potrebovala. Konec koncev je zaradi tega šla na pot.

Naše telo se zna braniti bolečine, ki gre z roko v roki s fizično dejavnostjo. Že pri nekoliko daljšem sprehodu se sprostita v telo beta endorfin, ki je opiat, in anandamid, ki je kanabinoid. Od tod tista znana poetizacija, da se duša že ob krajšem pohodu dvigne nad telo. Jasno, da se, saj je zadeta. A na bolj krepkem sprehodu se ob navedenih kemikalijah v telo sprosti še kakšna, tako da koktajl postane mnogo učinkovitejši. Resnično močan učinek pa imajo te substance, če hodiš ves dan, oprtan s še kar težkim nahrbtnikom, in potem tudi dan zatem in še mnogo dni, tednov in tednov. Takrat se ta telesu lastna mamila ne morejo več sproti razgrajevati, zato njihova količina v obtoku samo raste in raste. In ko si že ves poln občutkov

¹Z izrazom *bubble* žargon *thru-hikerjev* na Apalaški poti opisuje pohodnike, ki z najbolj južne točke krenejo na pot v marcu, ves čas hodijo proti severu in *thru-hike* opravijo do konca avgusta ali septembra. Ti pohodniki so večinoma mladi, stari med 18 in 30 let, predvsem pa predstavljajo več kot polovico vseh *thru-hikerjev*. Ker jih je torej toliko, ustvarijo v 'toku' pohodnikov t. i. balon.

blaženosti in sreče, je kakšen osemndnevni marš vsekakor kaplja čez rob: rado pride do čisto prave depersonalizacije. Mnogo ljudi poroča, kako so se na dolgih pohodih ločili od sebe, se opazovali, kot bi opazovali tujca, ki jim je bil kot odprta knjiga. Nekaj podobnega se je gotovo dogajalo Marnie, ko se je tako zamaknjeno in toliko pogovarjala sama s sabo.

Skoraj vsi mladi pohodniki, najsi to priznajo ali ne, gredo na Apalaško pot vsaj deloma zato, ker se letom primerno še malo iščejo. In takšna depersonalizacija, ki jo prek telesu lastnih mamil sproži dolgi pohod, je natanko to, kar potrebujejo. Pot jim v tej globoki zeleni svetlobi pod neprestano pokrovko apalaških gozdov da globok uvid v blodnjak tistih emersonovskih razvalin v njihovi notranjosti.

Dolgi pohodi so za mlade toliko bolj izvrstni, ker se na poti sproščajo v telo tudi snovi s povsem nasprotnim učinkom, kemikalije tipa 'beži ali se bori'. Kako se ne bi. Marsikoga je globokega gozda strah in kalejdoskopsko migotanje tiste zelene svetlobe kar naprej buri vidni živec. Med tako dolgo potjo ni mogoče uiti bolečini. In ves čas si med čisto pravimi divjimi živalmi ter obdan z neznanci, če že ne blaznimi morilci. Zato ni čudno, da meritve v pohodnikih na tako dolgih poteh kažejo ekscesne količine kortizona, adrenalina, norepinefrina in še marsičesa takšnega, kar človeku izčisti ter pospeši miselne procese, kar mu daje sposobnost izvrstnega povezovanja misli. Ne le torej, da dobi pohodnik izjemen uvid v tisto nepregledno razsutje v sebi. Sposoben je najti povezave med dostikrat nasprotujočimi si gradniki in jih po zapletenih poteh kaosa človeške notranjosti sestaviti v smiselno samopodobo.

Spet značilno za vse to je Marnie potrebovala komaj kaj spanja in ji je bilo obenem toliko več do pogovora in razmisleka o vsem, kar se je čez dan pomenila s sabo. Krasno, seveda. A po drugi strani me je skrbelo, ker je bila nazadnje zvečer tako izčrpana, da se ji je telo začelo enostavno izklapljati. Ne da imam kaj dosti pojma o teh rečeh, ravno nasprotno. Toda zaradi vsega skupaj, sploh pa zaradi tega izklapljanja, me je skrbelo zanjo, vedno bolj. Prepričan sem bil, da se mora umiriti. In rekel sem si: hej, človeku se preveč le ni treba poznati. Kakšen dolgočasen kakec bi postal, če se ne bi znal nikoli več presenetiti!

V Dalevillu sem zato izjavil, da je bil tale marš izvrsten, a bi ga kar zaključil. Naprej hočem vsaj za desetino, raje petino počasneje. Zgornji razlog za to sem pri tem zamolčal, iskreno pa sem navedel drugega, nič manj pomembnega. Dosežki Stringbeana in podobnih so po eni strani vredni občudovanja, a zaradi takšnega hitenja na poti marsikaj povsem zgrešiš. Recimo tole.

Z Bulletom, Kevlarjem in Marnie smo krenili s Springerja skoraj dva meseca za začetkom balona, skoraj mesec za njegovim koncem. A bili smo kar hitri in tja do Hot Springsa smo ujeli njegov rep. Do Damascusa je bil balon samo še kakšen teden ali dva pred našo zmanjšano pohodniško družino. Ko sva z Marnie šla od Mariona naprej v tak marš, pa sva bila do Dalevilla že prav gotovo v njem. Tako sem zdaj hotel imeti več prilike za pogovor s pohodniki v balonu. Konec koncev predstavljajo večinski delež vseh *thru-hikerjev*, torej so velika in že zato pomembna skupina pohodnikov. In hotel sem se na lastne oči prepričati, ali je res tisto, kar sem o njih izvedel od prostovoljcev iz Pohodniškega kluba Nantahala ter *ridgerunnerja* pred Hot Springsom.

“Rad bi videl, ali so moji vrstniki res takšni, kot se o njih govori?” se je namuznila Marnie. “Me prav zanima, kakšni se ti bodo zdeli. Seveda, lahko greva malo počasneje, tudi mene je tole kar zdelalo.”

Kmalu se je izkazalo, da imajo balonarji vrsto težav, pri čemer so bile najbolj očitne tiste, za katere sem že slišal. Če so se jim oblačila zmočila, so jih dostikrat dejansko kar zavrgli. Najbolj **čudaški** primer tega sem doživel, ko smo skupaj z nekim fantom pomalicali za mizo pred enim izmed zavetišč. Tik preden je krenil dalje, je kar na njej pustil svoje premočene spodnjice. To me je tako osupnilo – konec koncev sva z Marnie še vedno sedela za mizo in jedla! –, da si nisem mogel kaj in sem zaklical za njim:

“Hej, nekaj si pozabil!”

Ni mu bilo nerodno, prav skulirano mi je pojasnil, da gre za dobro delo. Če bo prišel kakšen revež, ki bo brez gat, pa jih bo rabil, razumeš, frajer?

Podobno ni bilo več dvoma, da so še posebej izrazil problem v balonu droge. Zavetišča zvečer nisi že od daleč opazil zaradi njegove pločevinaste strehe, temveč si ga najprej zavohal. Nato si zagledal orjaški oblak hašiševega dima, gost, kot da bi bil iz kakšne risanke. Preprosta zgradba se je skrivala nekje v drugi dimenziji tega oblaka.

Kar so mi povedali o teh mladih pohodnikih, je bilo torej res. A vedno bolj jasno mi je postajalo, da so mi prostovoljci in *ridgerunner* dali zgolj površinske primere tistega, kar jih je dejansko skrbelo v zvezi z ‘novim tipom pohodnika’.

Vsak pravi pohodnik se vsaj instinktivno zaveda daoistične resnice: pot nastane v hoji po njej. Vsak pravi ameriški pohodnik pa ima v sebi tudi vsaj kal pragmatične izpeljanke te misli, ki ni nič manj resnična: sleher na dejanska, povsem stvarna pot je odvisna od pohodnikov, brez njih je dobesedno ni. Brez njih se zaraste, izgine. Še posebej je zato odvisna od

vsake nove generacije pohodnikov, saj ji ravno ta zagotavlja prihodnost. In to je bila po mojem tista globlja skrb, ki je moji poprejšnji sogovorniki niso znali ubesediti: kaj bo s to potjo, ki jo imamo tako radi, če je njena prihodnost odvisna od takšne nove generacije pohodnikov? Takšne, ki s svojimi smetmi in mamili celo odganja druge pohodnike? Generacije, ki se je povsem odvrnila od nekaterih bistvenih prvin ameriške pohodniške etike? Kaj bo s potjo, če so ti novi pohodniki tako ekscesni?

Ali pa morda tega niso hoteli izreči, ker se o takšnih rečeh, kot sem že opazil, v Ameriki nerado govori? Vsekakor mi najbolj očitnega v zvezi z ekscesi balonarjev nihče prej ni niti omenil, kaj šele, da bi o tem lahko kaj prebral. Kako radi si mladi dajo duška med postanki ob poti, sem se tako zavedel, šele ko sva z Marnie ujela balon. Nekateri hostli so prav zaradi 'novega tipa pohodnika' v svoj hišni red uvedli prav zaporniška pravila, tako se bojijo balonarskih izgredev, posledičnega uničenja lastnine ali še hujših posledic. Pod njihovo streho zato ne moreš spiti enega samega piva ali pa vse pohodnike ob devetih zvečer zaklenejo vanj, da preprečijo ponočevanje. Marsikaterega od najbolj slovečih starih hostlov so stari lastniki prodali, saj takšnim pohodnikom niso bili kos in mnogi novi lastniki se v tem poslu ne znajdejo najbolje. Številni hostli so se spričo takšnih pohodnikov preprosto za vedno zaprli in taisto velja za sorodne ustanove. Do nedavnega je v poletnem času nudila nastanitev tudi univerza Bršljanove lige Dartmouth v Vermontu, saj gre pot tik mimo nje. A nič več, menda zaradi škode, ki so jo povzročali pohodniki. Podobno si se do nedavnega lahko zastonj oprhal pri gasilcih v Dalevillu, dokler se ni neki pohodnik spravil nad njihovo čisto novo opremo.

A najsi so bili za Američane ti ekscesi balonarjev še tako skrb zbujujoči, so mene najbolj spravljal ob pamet njihove osebne lastnosti. Nekaj časa sem se na primer še prepričeval, da sem pač pozabil, kako pamenten sem bil v njihovih letih sam. A potem sem si priznal: glede tega jim nedvomno nisem segel niti do gležnjev. Kajti oni vedo vse. Resno: vse! In brez slehernega dvoma nisem bil nikdar sposoben tako epsko zgrešenih ocen dejanske stvarnosti. Recimo: eden izmed fantov obuja spomin na bojda krasno urico, ki jo je užil ob jezercu tik ob poti. Joj, peščena plaža, pa vse to, kar tam bi ostal, če ne bi bilo šele poldne. "Res," zagotovi nama z Marnie, "ne bosta našla boljšega mesta za tabor!"

Jezerce sva vsekakor šla pogledat in najprej se je izkazalo, da je tik ob hrupni lokalni cesti. Nadalje so tja očitno hodili lokalci zvečer kaj spit, kajti veliko je bilo praznih pločevink in razbitih steklenic. 'Plaže' je bilo komaj za kakšna dva metra v širino, pesek je bil umazan in teren nagnjen; če bi

nanj postavil šotor, bi celo noč drsel s spalne podloge. Ko sem si pobljže ogledal tudi bajer sam, sem samo zmajal z glavo. Le nekaj stran od obale se je na gladini pozibavala crknjena tilapija. Tilapije so ribe, ki lahko živijo celo od blago strupenih iztrebkov.

Druga pogosta značilnost balonarjev, nič bolj prebavljiva, je bila fascinantna argumentacija. Ta je bila na primer značilna za fanta, ki mi je povsem prepričano vase razložil, zakaj je svoje premočene spodnjice pustil na mizi pred zavetiščem. Ali pa za dekle, ki sem jo ogovoril, ko smo skupaj kosili. – Zakaj si se odločila prehoditi Apalaško pot? – Joj, ker sem sklenila, da bom letos kupila hišo. – Ja? – Ja. Zaradi nje bom imela takšno odgovornost, da je res ne bom mogla za cele mesece pustiti same. – Hočeš reči, da boš imela odgovornost do službe, da boš imela odgovornost odplačevanja kredita za hišo? – No, ne. Odgovorna bom do hiše, vendar. Z njo bo toliko dela in ... odgovorna bom zanjo.

Balonarji imajo tudi izrazito nagnjenje k temu, da se ob najmanjšem nestrinjanju sogovornika začnejo metati po tleh. Zgoraj omenjeni sogovornici sem na primer izrazil blag dvom, da bi te hiša sama po sebi zadržala: tudi jaz imam hišo, a sem tu. Gospodična se je začela nemudoma repenčiti. Kaj ti ni jasno!? Lahko da imaš tudi ti hišo, samo ti si star! Gotovo imaš doma koga, da pazi nanjo in jo obnavlja, ko te ni! In sploh, vi stari, vaša generacija sploh ne razume, kakšna odgovornost je lastnina! Vi ste se rodili s srebrno žlico v ustih! Mi pa si moramo vse prigarati in potem še služb ni!

Iz tega je prejkone razvidno tudi splošno prepričanje teh 'novih', da so v primerjavi s 'starimi' izrazito prikrajšani. Kar je nenavaden in spet z dejanskim stanjem povsem sprt nazor. Čisto vsak kos njene opreme je bil namreč pregrešno drag celo za ameriške razmere, poleg tega pa so mnogi imeli tudi kvalitete, ki so na Apalačih povsem nepotrebne; tu pač ne potrebuješ kuhalnika, ki deluje celo na 8000 metrih nadmorske višine.

In predvsem so bila dekleta ... Ob Marnie sem očitno o njih dobil popolnoma napačen vtis. Samo o njihovi izumetničeni izgovorjavi bi moral napisati fonetično študijo v nekaj zvezkih, da bi verodostojno opisal vse njene neverjetne vidike. A če jo poskušam vsaj v grobem očrtati, je zanjo vsekakor značilno razpotegnjeno mrcvarjenje vokalov, kakršno je lastno novejšim, rahlo trčenim Disneyjevim princeskam. Pravzaprav ubogo angleščino ribajo natanko tako, kot jo junakinje neke serije MTV o lepo preskrbljenih in še lepše razvajenih kalifornijskih najstnicah, ki sem jo očitno pomotoma imel za satiro. In presenetljivo: tako kot čavknjene princeske in bogataške najstnice tudi balonarske pohodnice s svojim izumetničenim načinom govora očitno želijo razglašati, kako neverjetno *privlačne* so! Do

konca pa te osupnejo, ko opaziš, da njihova izreka postane najbolj izumetničena, ko se pogovarjajo med sabo. Torej morajo ta dekleta predvsem *druga drugi* dokazovati, kako privlačne so?

Marnie je bila dostikrat čisto zaripla od smeha, tako so jo zabavale moje izkušnje z balonarji, a nazadnje sem se ji že skoraj smilil.

“Shoolo, no, saj ni tako hudo. Nismo vsi taki!”

“Ti prav gotovo nisi,” sem zagodel. “Ampak če je tole cvetober mladih pohodnikov, mi je še kako jasno, zakaj so bili tisti prostovoljci tako ogorčeni in zaskrbljeni: tej poti res ne kaže prav dobro! Kaj tej poti, celi Ameriki!” Zavzdihnem, pomislim. “Samo, glej, še bolj je to tvoj problem, ni res?”

“Kako to misliš?”

“Kako to mislim ... Si predstavljaš, da bi bila s katerim teh fantov do konca življenja?”

Zamislila se je. A v tej smeri očitno ne prvič, kajti kmalu je bolj sama sebi kot meni na drobno pokimala.

“Takole zmeraj pravi moja babica,” je nato odgovorila z nekaj užaljene trme v glasu. “Vsaka stvar ima svoj par.”